

Otázka: Renesanční filosofo

Předmět: Společenské vědy, filosofie

Přidal(a): xxx

Definice:

- = návrat k antice, znovuzrození antiky
- do popředí se dostává zájem o člověka
- upozadění vlivu církve (člověk chce vědět, a ne se jen modlit a čekat, co se stane)

3 důležité mezníky:

- **Gutenbergův knihtisk (= zaznamenávání nových poznatků)**
- **kompas (z Číny) - pomoc u zámořských plaveb**
- **střelný prach (téměř likvidace tradice rytířů v Evropě)**
- kolébka renesance = Florencie - Itálie
- rozvoj měst, obchodu, řemesla, zájem o matematiku a astronomii-přírodní vědy
- zakládání manufaktur
- rozvoj literatury: Dante, Petrarca, Boccaccio

Přírodní filozofie

- do té doby *geocentrismus* = Země je středem vesmíru
- v renesanci přechod k *heliocentrismu* = Slunce je středem vesmíru

Mikuláš Koperník

- razí teorii heliocentrismu
- středem vesmíru je Slunce
- kolem Slunce obíhají planety
- navíc říká, že se Země otáčí kolem své osy

Johannes Kepler

- podporuje názory Koperníka
- říká, že pomocí matematiky lze vypočítat pohyby planet, Keplerovy elipsy

Giordano Bruno

- byl knězem
- zajímal se o astronomii
- pro své názory (vymykající se názorům církve) musel odejít z Itálie do Švýcarska
- žil i ve Francii, Británii či Praze
- nakonec se tajně, na pozvání přítele, vrátil do Benátek
- při jednom večírku začal přednášet
- nakonec byl udán církevní inkvizici, přítel ho udal
- byl tak pro výstrahu všem upálen

Názory:

- odmítá geocentrismus
- nesouhlasí však ani s heliocentrismem
- říká, že vesmír je nekonečný a nemůže tak mít žádný střed

Galileo Galilei

- údajně sestrojil první teleskop
- přišel s řadou různých tvrzení
- rozlišil Mléčnou dráhu
- teorie o existenci měsíců Jupitera

- říká, že na Měsíci jsou krátery a v nich voda – na Měsíci je život
- snaha matematicky vyjádřit dráhu pádu těles
- za své názory a tvrzení byl postaven před soud
- aby nebyl upálen (jako Bruno), své učení odvolal

Leonardo da Vinci

- malíř, sochař, vynálezce (předchůdce tanku, kulometu, tkacího stavu, létající stroj)
- všestranně nadaný, pragmatik-jeho vynálezy by měly zjednodušit život
- přirovnává vědu a loď
- každá loď má mít svého kapitána, který ji řídí (= matematika)
- loď musí mít také mužstvo (= praxe, která objev potvrdí/vyvrátí)

Sociální teorie

a) předchůdci utopických socialistů

Thomas More (Angličan)

- za kritiku krále byl odsouzen
- dílo: Utopie
- část: kritika společenských poměrů v Anglii
- část: ukazuje vlastní představu ideální společnosti
- Utopie = pomyslný ostrov, ke kterému dorazili námořníci po cestě do Ameriky
- vládl tam socialismus(komunismus) = pracovní povinnost pro všechny (6 hodin týdně); rovnovážné rozdělení obyvatel do měst – kdo je přes počet = mimo, všichni jsou si rovni
- odmítají všechny druhy umění kromě hudby
- k cestování musí mít svolení svého voleného panovníka

Thomasso Campanella

- postavil se do čela proti-španělského povstání v Itálii

- přípravy na povstání však byly prozrazeny
- Campanella odsouzen na 27 let žaláře
- zde napsal svůj spis:
- dílo: Sluneční stát
- naivní představa dokonalého komunistického státu
- vše je společné, soukromé vlastnictví neexistuje-příčina sociální nerovnosti
- propaguje řízené rozmnožování
- „neplodné“ ženy se stávají majetkem mužů
- to vše pod záštitou úřadů
- na rozdíl od Utopie, zde používají lidé určité vynálezy
- již v době vydání děl velká kritika
- bráno jako nereálné, neskutečné (- utopické)

b) Niccolò Machiavelli

- stojí pevně nohama na zemi
- dílo: Vladař
- popisuje zde reálný stav společnosti
- “radí” Lorenzi Medicejskému, jak vytvořit silný, jednotný stát (Itálie tehdy rozdrobená)
- jedině 1 velký silný stát má šanci se ubránit a uživit hospodářsky, spojení malých států
- nadčasové dílo
- vladař má vyhladit rod předchozího panovníka (včetně všech sympatizantů)
- **vyhlazení mají být naprosto všichni a okamžitě**
- vladař by neměl měnit zákony ani daně
- říká, že lidem je vlastně jedno, kdo jim vládne, pokud se mají dobře
- „člověk zapomene snáz na smrt v rodině, než na ztrátu majetku“
- vladař by se měl inspirovat ve světě zvířat:
- a) lev = síla
- b) liška = vychytralost
- vladař nesmí a nemůže držet slovo
- od tohoto díla vzniká směr - tzv. *machiavelismus*) - druh politického jednání, které se cíle snaží dosáhnout jakýmkoli prostředky, ať už jsou morální či nikoli
- dílo nadčasové, dnes spojováno s diktátory (Maduro [Venezuela], Kim, Lukašenko)

Francis Bacon

- řazen na pomezí renesanční a novověké filosofie, přichází s naivní teorií – ideální společnost
- od mala veden ke vzdělání
- rozhodoval se mezi právy a životem vědce
- vystudoval práva
- následně navázal spolupráci s hrabětem z Essexu
- ten mu výrazně pomohl v jeho politické kariéře (= nejvyšší prokurátor – lord kancléř; titul baron)
- hrabě byl však obžalován za přijímání úplatků
- obžalovací řeč proti němu vedl právě Bacon
- později byl z téhož obviněn sám Bacon
- vyvázl bez trestu
- jeho politická kariéra však skončila.... otevírá se mu svět vědy
- stanovil si cíle (rozdělit vědu; zjistit proč věda stagnuje; popsat všechny tehdejší vynálezy; najít metodu, pomocí které by člověk pochopil a ovládl přírodu)
- dílo: Nové Organon
- empirické dílo
- reakce na Aristotelovo dílo Organon
- hledá zde metodu, pomocí které by bylo možno pochopit a ovládnout přírodu
- říká, že této metody dosáhneme, když se zbavíme 4 *Idolů* (= omylů)
- **a) Idol rodu**
- neměli bychom podléhat smyslovému vnímání (smysly klamou), rozumu (je nedokonalý) ani emocím (omezují nás), zbavím se obecně špatných vlastností lidské povahy
- **b) Idol jeskyně**
- každý má své osobní špatné vlastnosti, chyby, omyly (získané výchovou, prostředím) – toho je třeba se zbavit
- **c) Idol trhu**
- lidé si nerozumí, byť bychom mluvili jedním jazykem (chaos, hluk)
- chce vytvořit jeden jednoduchý prostředek vyjadřování, aby se zjednodušila komunikace a nedocházelo k nedorozumění mezi lidmi
- **d) Idol divadla**
- neměli bychom přebírat to, co už je dáno
- měli bychom se o všem přesvědčit vlastními zkušenostmi – představitel empirismu

Nová Atlantida

- bývá řazeno k naivnímu socialismu, naivní představa ideální/utopická společnosti

- mluví o ostrově, který řídí volený panovník, ve veřejných úřadech zasedají ti nejchytřejší = vědci; na ostrově žijí lidé, kteří díky vyspělé technice a vědě ovládají přírodu.
- hospodářství i zemědělství je samostatné, využívá se síly větru a vody,
- 1x/12 měsíců ostrov/laboratoř opouští skupina lidí, kteří se vydají do jiných zemí - průmyslová špionáž, tyto země zkoumají a získávají informace o fungování země
- následně se vrací na ostrov a aplikují to, co by se jim mohlo hodit.